

Objectius comuns amb diferències irreconciliables

Per primer cop, CiU i ERC coincideixen àmpliament en els reptes nacionals que s'han de satisfer aquesta legislatura, però continuen mantenint diferències pel que fa a l'aplicació de les tisores i la separació dels àmbits públic i privat en la sanitat i l'ensenyament. En la resolució dialogada d'aquestes diferències hi ha la clau de la governabilitat.

Oriol Junqueras i Artur Mas, a la primera trobada oficial per parlar del pacte fiscal, el passat mes d'abril.

Lonzena legislatura de la restaurada Generalitat de Catalunya no serà de fàcil governabilitat per molt que s'esforcin CiU i ERC. La crisi econòmica no acabarà demà passat –ni l'altre– i el govern espanyol –i la maquinària estatal i mediàtica que controla– no deixarà passar ni una oportunitat d'escanyar o escarnir un executiu que s'ha fixat com a objectiu la convocatòria d'un referèndum d'autodeterminació. El suport d'ERC (Esquerra Republicana de Catalunya) al Govern català –ni que sigui des de fora de l'executiu, com a cap de l'oposició– encara farà més esfereïdors els

atacs dels conservadors –i bona part dels *progressistes*– espanyols a la Generalitat.

Precisament, les coincidències entre CiU i ERC en el camí que cal seguir per la convocatòria d'un referèndum –allò que els dona més arguments per a col·laborar– és allò que neguiteja més profundament l'Estat espanyol –com a estructura burocràtica i institucional– i els qui en defensen la indissoluble unitat.

Per molt que les eleccions hagin reduït els efectius de CiU, amb la pèrdua de 90.000 vots i dotze diputats, el pròxim president de la Generalitat, Artur Mas, ja ha declarat que ha estat el seu compromís i és la seva voluntat convocar l'esmentat referèndum en el termini màxim de quatre anys. Amb aquest horitzó hauria de trobar la màxima col·laboració d'Esquerra –ara, primer partit de l'oposició, amb 21 diputats–, però la política del “dia a dia” i les estretors d'una conjuntura econòmica desfavorable el convertiran en un camí tortuós.

La tisora de Dàmocles. Entre els condicionants econòmics que separaran –i crearan tensió– entre CiU i ERC n'hi ha un que arriba imposat per l'estat –amb el qual també generarà inevitables friccions: tot i que la UE ha estat comprensiva amb l'estat i ha flexibilitzat el límit del seu endeutament fins al 4,5% del PIB, l'Estat espanyol s'ha mostrat inflexible amb les autonomies i els prohibeix endeutar-se per sobre del 0,7%. Això és pràcticament la meitat del que han permès endeutar-se a la Generalitat aquest 2012 (1,3%) i, per tant, ha d'implicar més retallades. El govern català en funcions ha calculat aquest estalvi –aquesta retallada– en 4.000 milions d'euros més. Per a entendre la magnitud de la xifra, cal dir que el pressupost consolidat del departament de Salut de la Generalitat de Catalunya per al 2012 va ser de 8.756 milions d'euros. Si es compara amb el dèficit fiscal català, que es calcula al voltant dels 16.000 milions, la retallada seria només una quarta part d'allò que l'estat no retorna a Catalunya. I, si es busquen dades de referència sobre els diners que l'estat continua gastant en infraestructures de luxe, només cal dir que en el TGV gal·lec s'invertiran 1.079 milions

d'euros el 2013 –i el 2012 ja s'hi van destinar 927 milions.

La conseqüència d'haver d'estalviar 4.000 milions és que s'han de retallar de partides pressupostàries que els havien tingut. Els departaments amb partides pressupostàries més importants –sobretot perquè disposen d'una nòmina de treballadors més extensa– són els de Salut i Ensenyament, precisament les dues potes bàsiques de l'estat del benestar. El fet que aquests departaments siguin els més ben dotats els converteix també en els primers candidats a patir les tisorades. Reduir un petit percentatge del pressupost en sanitat o educació vol dir una reducció significativa en nombres absoluts. Però la mateixa federació nacionalista que ha governat els dos últims anys no para de repetir que no desitja retallar i que estudia molt bé cada mesura per mantenir sòlid l'edifici del benestar. Algunes mesures impositives com l'euro per recepta, argumenta CiU, són precisament per a no haver de retallar encara més en la sanitat.

Dues receptes per a un maldecap.

L'euro per recepta és un cas evident del que separa CiU d'ERC. Aquesta taxa grava el consum de medicaments sense tenir en compte el poder adquisitiu dels malalts: els aturats i els pensionistes han de pagar el mateix que un milionari (amb excepcions dels casos més crítics com les rendes d'inserció social i minusvàlids). En el programa electoral d'ERC s'explicitava: “No aplicarem l'euro per recepta perquè significa un doble pagament per a Catalunya i grava especialment les persones grans i les que pateixen malalties cròniques”.

Però aquest no serà l'únic maldecap entre CiU i ERC pel que fa a l'àmbit sanitari. En el fons, tots dos partits tenen concepcions diferents de model d'atenció sanitària, tot i que tots dos el qualifiquen de “servei públic”. La federació nacionalista parla en el seu programa de les peculiaritats del sistema sanitari català sense definir-les, però a la pràctica defensa la convivència entre una bona sanitat pública –bàsica però també especialitzada, en els camps que la privada no intervé per l'escàs marge de beneficis, i capaç de fer recerca– amb una bona xarxa de mútues privades: “Convergència i Unió aposta

Interseccions i desavinences dels programes electorals de CiU i ERC

En conjunt blau, les propostes de CiU, i en conjunt groc, les d'ERC. En violeta, els punts que coincideixen.

pel progrés i la sostenibilitat d'aquest sistema sanitari, com a element de cohesió social i territorial i de servei a les persones, i alhora com a valor i estructura fonamental de la nació. Cal, doncs, potenciar el nostre model sanitari i les seves característiques pròpies i diferencials com un dels pilars ja construïts del futur estat propi". Per contra, ERC volia frenar aquesta convivència: "Reforçarem les empreses i entitats públiques del sistema sanitari català –diu en el seu

programa– i reduïrem les aportacions de capital públic a empreses privades. Aturarem els processos de privatització de la gestió de centres públics actualment en marxa", afegeix.
 Com EL TEMPS avançava la setmana passada (pàg. 18), una de les solucions que havia dissenyat CiU per a descongestionar el sistema sanitari públic era un sistema de deduccions fiscals per a incentivar la contractació de serveis de salut privats. Això, de segur,

xocaria amb la voluntat d'Esquerra de separar totes dues sanitats com l'aigua i l'oli. Molt al contrari, la proposta d'ERC en el seu programa electoral era "Augmentar els pressupostos de Salut per tal que arribin, en quatre anys, a la mitjana del percentatge del PIB dels països de la UE 15".
 Això no treu que tots dos partits coincideixin en diversos punts, que serien molt cridaners en època de vaques grasses: per exemple, tots dos

donen a entendre en els seus programes electorals que es donarà atenció als immigrants –amb papers o sense– digui el que digui el govern espanyol. ERC ho diu explícitament (“No aplicarem del Real Decreto 16/2012 del Govern espanyol sobre mesures sanitàries perquè és profundament regressiu pel que fa als drets de totes les persones en matèria de salut...”) i CiU, que ho ha dit públicament més d’una vegada, ho suggereix: “és hora de reafirmar el nostre sistema sanitari com a element de cohesió social i referent d’excel·lència nacional, mantenint els seus trets diferencials, evitant les polítiques irresponsables que el posin en risc”.

CiU i ERC també coincideixen a donar molta importància a la recerca en matèria de salut i, amb tota probabilitat, seria fàcil una entesa entre totes dues formacions sobre una de les propostes d’ERC: “Definirem un Pla de veritable aprimament de les estructures administratives i de gestió del sistema.”

Diàleg de classes. L’altre gran pilar de l’estat del benestar és l’ensenyament gratuït i universal. Aquest departament és, com Salut, el que necessita més pressupost perquè inclou més personal en nòmina. I, com a Salut, ERC i CiU es posarien fàcilment d’acord en els objectius a assolir la propera legislatura (reducció del fracàs escolar, millora de la qualitat i potenciació de la FP) però diferirien substancialment en els mètodes per aconseguir-los. Una altra vegada, el sistema prioritàriament públic seria el favorit d’ERC i la fórmula público-privada, la ideal per a CiU. El programa d’ERC promet “un Servei d’Educació de Catalunya on, d’acord amb la pluralitat i la llibertat d’opcions educatives, tots els centres sostinguts amb fons públics col·laborin en l’assoliment d’una escolaritat equilibrada de tot l’alumnat, la qualitat educativa i la cohesió social”. Per això defensa una nova llei d’educació catalana. “Al nostre entendre –continua el programa d’Esquerra–, aquesta nova llei ha de ser capaç d’estructurar un autèntic servei públic d’educació que, partint de la realitat actual d’escola pública i escola concertada, impliqui una igualtat de drets i de deures dels centres cap a la comunitat educativa i cap al país, amb

LORDI PLAY

CiU i ERC coincideixen a garantir l’atenció als immigrants sense papers, en contra de les ordres del govern espanyol. Però els seus models de sanitat pública són ben diferents.

independència de la titularitat i del projecte educatiu de cada centre”.

Això implicaria una nova legislació, mentre que CiU vol aplicar la llei d’educació de Catalunya en vigor. Aquest debat pot tibar les relacions entre els dos partits, però no hauria de ser motiu de trencament: durant el tripartit, ERC va impulsar, a través de la Conselleria d’Ensenyament, un Pacte Nacional per l’Educació, al qual es va sumar CiU (a banda de la resta del tripartit). Està demostrat, doncs, que l’acord és possible, però –una altra vegada– la contenció en la despesa i l’obligació de retallar amenaçarà un consens ampli.

De fet, algunes de les mesures que ha pres CiU en l’última legislatura seran previsiblement qüestionades per Esquerra, com ara la supressió de les beques menjador. Els republicans, en el seu programa, prometien “Prioritzar l’atorgament de beques de menjador en situacions de pobresa escolar i redefinir els programes de reutilització de llibres de text per tal que suposin un estalvi a les famílies”. També demanen la “restitució de la sisena hora” i la generalització de l’atenció a infants de 0 a 3 anys.

Taxa o faixa. La contenció en l’endeutament es pot fer retallant el pressupost d’alguns departaments o obtenint nous recursos amb nous impostos o vies alternatives de finançament. Com la via iniciada amb l’emissió de bons patri-

òtics s’ha esgotat, la Generalitat –com a govern autònom– té una limitada gamma d’impostos per cobrar (la resta són estatals). És per això que els partits d’esquerra durant aquesta legislatura han exigint la restitució de l’impost de successions per a les rendes més altes. Recordem que el tripartit ja va eliminar aquest impost en el cas que les herències fossin petites o mitjanes, però el va deixar per a les més quantioses, cosa que CiU va eliminar en arribar al Govern el 2010, en coherència amb el que havia promès en el seu programa electoral. La setmana passada, algunes fonts de CiU van admetre que estaven disposats a parlar amb ERC d’aquesta possibilitat (la restitució d’aquest impost), tot i que això implica uns cent milions d’euros l’any d’ingressos (només una quarantena part del que cal retallar).

Caldrien molts més impostos per a no retallar, però els catalans ja pateixen una de les pressions fiscals més intenses del planeta. Les alternatives –després de l’euro per recepta, l’impost sobre els carburants, etc.– ara mateix són proposades per ERC. Entre aquestes noves fórmules impositives hi ha l’eurovineta, un impost sobre el tràfic de mercaderies per carretera que ja es fa servir a Europa i que el mateix Parlament Europeu ha aprovat que sigui obligatori per a tots els camions a partir de 2016, i per la resta de vehicles, el 2020. Aquest impost no seria inassumible per

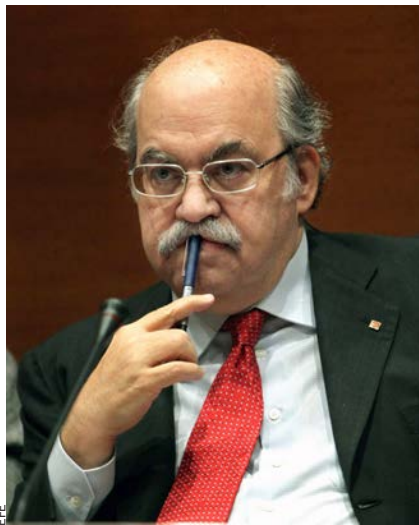
CiU, ja que el Govern de la Generalitat, a començament de novembre, estudiava la possibilitat d'aplicar l'eurovinyeta als camions que transitaven per l'Eix Transversal, que aviat estarà completament desdoblada. Això compensaria els pagaments que el govern ha de fer a la constructora en forma de "peatge a l'ombra": un peatge que no paguen els usuaris directament en un peatge sinó que és el govern qui paga per cada usuari que hi circula (durant 33 anys). Previsiblement, aquest impost es podria fer servir a les vies de titularitat de la Generalitat.

Una altre impost que Oriol Junqueras ha reclamat del dret i del revès durant la campanya és el de transaccions financeres: "Aplicar –promet en el programa electoral ERC– una taxa sobre transaccions financeres, sumant-nos al total d'onze països de la UE que ja han acordat, recentment, avançar en solitari en la creació d'aquesta nova taxa, que té com a objectiu frenar l'especulació i fer que la banca assumeixi part dels costos de les crisis".

Aquest impost no és del tot antipàtic per a CiU, segons anunciava el seu programa, tot i que la federació nacionalista el condicioni a una extensió general a la UE: "En el marc del procés d'harmonització de la política financera a la UE, Convergència i Unió es mostra favorable a la introducció d'una taxa que gravi les transaccions financeres, sota determinades condicions i sempre que es faci de manera conjunta a tot el territori de la UE".

Potser aquesta nova taxa sobre un sector que Espanya està rescatant amb fons europeus no causaria gaires dissensions entre CiU i ERC i es podria aplicar –si el sostre competencial ho permet.

Economia cooperativa. La reactivació econòmica penjarà del fil de la macroeconomia i estarà a mercè dels vents que bufin d'Europa, però no serà el principal camp d'enfrontaments entre CiU i ERC. Tots dos partits estan a favor de donar facilitats a l'exportació, de promoure una economia del coneixement basada en l'R+D+i (Recerca+D desenvolupament+innovació) i, fins i tot, podrien col·laborar perquè l'impost de societats sigui més lax (dins de les limi-

ERC va continuar la política de recerca que Andreu Mas-Colell dissenyà fa 12 anys.

tades competències de la Generalitat).

En política de recerca CiU i ERC han seguit el model creat per l'últim –ara en funcions– conseller d'Economia Andreu Mas-Colell quan fa vuit anys ocupava el càrrec de conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació: el seu model de centres de recerca i el de captació de talent científic el van continuar els consellers del ram del tripartit (Carles Solà i Josep Huguet, tots dos nomenats per ERC). La política paral·lela de foment de l'economia del coneixement tampoc no ha variat gaire en els últims anys i no s'hi veuen massa diferències entre els programes de CiU i ERC de les passades eleccions.

La proposta d'Oriol Junqueras de donar ajuts a les petites i mitjanes empreses (Pimes) perquè exportin també és contemplada per la federació nacionalista. ERC promet "incrementar els recursos destinats a la iniciació a l'exportació de les Pime, preferentment dels sectors més dependents del mercat espanyol –com ara l'agroalimentari– i dels mercats de proximitat". L'objectiu hauria de ser, diu el programa, "facilitar que, en dos anys, 2/3 de les vendes de les empreses catalanes a l'exterior es dirigeixin fora de l'Estat espanyol". I la proposta de CiU era semblant: "Ens implicarem i treballarem per augmentar la presència d'empreses catalanes en els mercats de més potencial de creixement, complementaris dels nostres principals socis comunitaris". Amb la promesa inclosa d'una política encara-

da a les Pimes: "Impulsarem el Programa d'Iniciació a l'Exportació per a les petites i mitjanes empreses que volen començar a exportar i a tenir presència en mercats exteriors."

Una altra mesura que, a més de les retallades, ha exigit la cancellera Merkel –sense que, en aquest cas, sigui escoltada a Espanya– ha estat la reducció de l'impost de societats per aplanar una mica el camí a les empreses. En aquest cas, l'acord entre CiU i ERC no hauria de ser complex, ja que també prometen coses semblants. "Defensarem –diu el programa electoral de la federació– la creació en l'impost sobre societats d'un règim fiscal favorable per a les empreses d'una dimensió reduïda i per a les microempreses". Una proposta equivalent a la d'ERC: "Incentivar, amb una política fiscal activa mitjançant un nou Impost sobre Societats, la inversió de les empreses en RDI (desenvolupament de nous productes, noves tecnologies, nous processos...), de tal manera que aquest cost afegit inicial per a l'empresari tingui una consideració fiscal preferent".

Estructures de consens. Totes les diferències esmentades interferiran –els pròxims anys veurem fins on– en el procés cap al referèndum d'autodeterminació, allò que teòricament vincula més totes dues formacions. Aquest horitzó demanarà un primer intent d'entesa amb l'estat –que previsiblement fracassarà–, una llei de consultes –que lògicament haurien de consensuar sense entrebancs– i, finalment, la convocatòria del referèndum –la data del qual també podria ser motiu de friccions entre ERC (recordeu el *hashtag* #ten-imprensa que han fet servir els independentistes amb el 2014 a l'imaginari col·lectiu) i CiU, que marca un període, màxim, de quatre anys.

Mentrestant, tots dos partits podrien col·laborar per engegar diverses estructures d'estat que caldria tenir a punt un hipotètic dia D: l'Agència Tributària Catalana, una xarxa d'ambaixades oficioses en punts clau del planeta (algunes ja hi són) i un llarg etcètera.

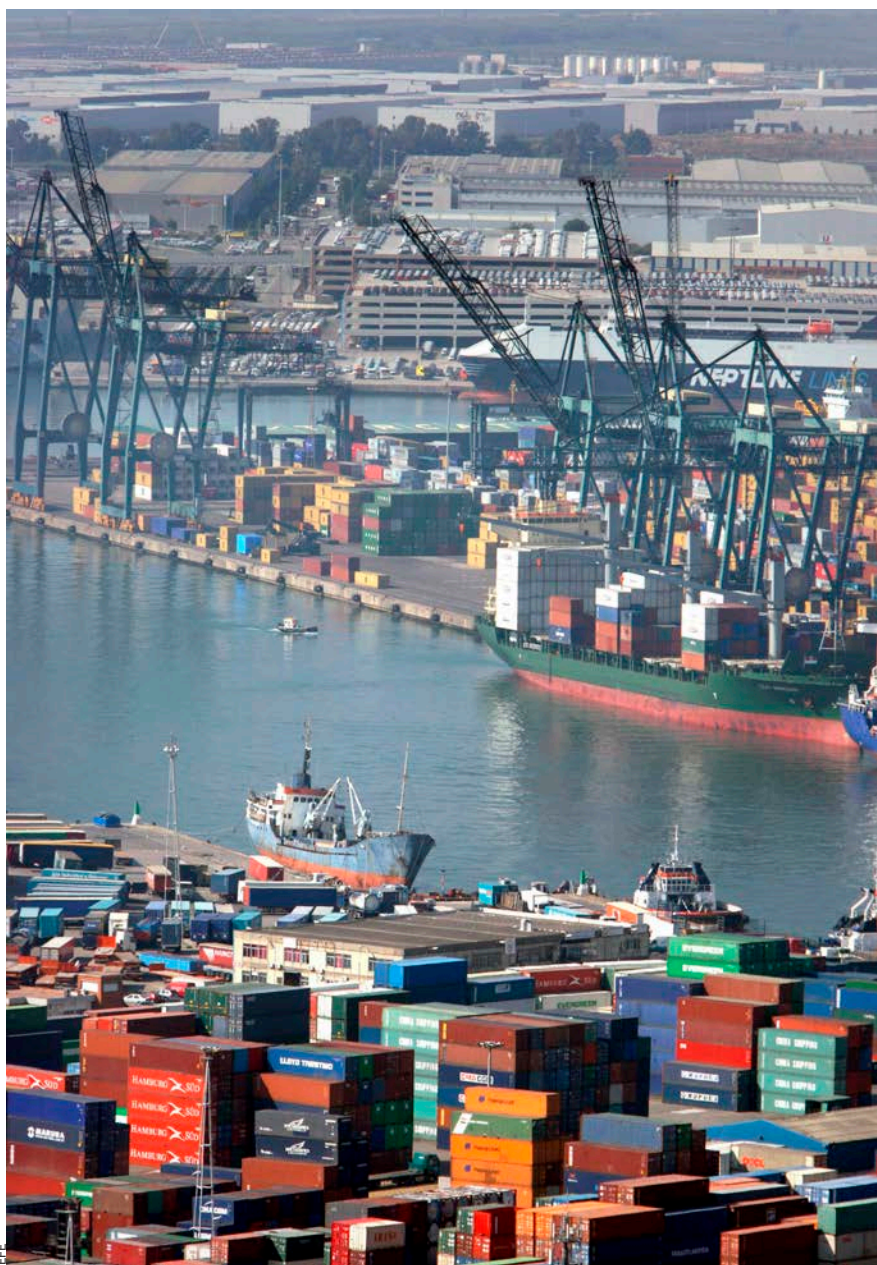
Sobre les funcions de l'Agència Tributària Catalana, CiU i ERC no haurien de tenir grans diferències per a desenvolupar-la. CiU prometia, en el seu pro-

grama, estructures d'estat: "Ampliem les funcions de l'Agència Tributària de Catalunya (ATC) per tal que esdevingui l'única administració responsable de la gestió, inspecció i recaptació de tots els impostos generats a Catalunya" i "Donarem plena capacitat i atribucions a l'ATC per a l'organització i l'exercici de les funcions pròpies de la gestió tributària, i coordinarem la seva activitat administrativa amb altres administracions locals i europees". En sintonia amb CiU, ERC assenyalava al seu programa que "cal que l'Agència Tributària de Catalunya assumeixi totes les competències que li són pròpies i coordini el conjunt dels recursos econòmics i humans disponibles de les administracions d'àmbit estrictament català el primer semestre de 2013".

Ningú no és profeta. Pel que fa a la projecció exterior de Catalunya, CiU presentava una llista de 24 punts per a reforçar la presència de la Generalitat a Europa i al món.

La projecció exterior, per a ERC, hauria de dependre d'una conselleria *ad hoc*: "Per tal de poder desenvolupar aquesta estratègia amb l'ambició que requereix i per dotar-la dels recursos humans, financers i tècnics adequats a tal fi, des d'Esquerra Republicana considerem absolutament necessari, malgrat les limitacions pressupostàries a què el Govern de la Generalitat es veu i veurà sotmès, que es creï una Conselleria d'Affers Estrangers que centralitzi, coordini, i dirigeixi els organismes existents que treballen per la internacionalització política, econòmica, cultural, turística... de Catalunya (Delegacions, ACCIÓ, Institut Ramon Llull, Turisme de Catalunya...), i per la cooperació al desenvolupament i l'ajut humanitari (Agència Catalana de Cooperació). Tanmateix, aquesta conselleria hauria de contemplar la potencialitat de les entitats socioculturals de l'exterior (les comunitats catalanes de l'exterior) com a agents de difusió i promoció de la realitat catalana".

Els plans del president Mas, segons va explicar en campanya electoral, eren donar màxima prioritat a aquesta projecció exterior, fent que depengués d'un conseller, però no pas crear un departament d'Affers Estrangers amb dedicació exclusiva. Per la resta, els

La gestió de ports i aeroports la reclamen igualment la federació nacionalista i els republicans. Les autopistes i els peatges no generen tant de consens.

objectius marcats en el programa de la federació són semblants als explicitats per ERC: "Catalunya, en tant que nació, ha de consolidar, ara més que mai, el seu lloc al món –diu el programa de CiU–. Perquè Catalunya tingui el pes que vol tenir al món global i es pugui desenvolupar econòmicament i com a país, la societat catalana ha de continuar el seu procés d'internacionalització. Els actors de l'acció exterior del país, al costat de l'acció exterior del govern, són el conjunt dels agents econòmics, socials i culturals. Les se-

ves activitats, i fins i tot les de molts ciutadans en particular, han d'incorporar en el seu dia a dia la projecció a l'exterior i la presència internacional de Catalunya".

Com han demostrat durant anys els europarlamentaris d'Esquerra –el mateix Oriol Junqueras– i de CiU –Ramon Tremosa–, d'acord moltes vegades amb el representant d'ICV Raül Romeva, el consens en fòrums internacionals és més fàcil que no a la pròpia terra.

Àlex Milian